

Bijlage

Procedure op- en vaststelling landelijke opleidingsprofielen bachelor (herbevestigd door de algemene vergadering van de HBO-raad op 15-10-2010 en geactualiseerd door het bestuur van de Vereniging Hogescholen op 14 december 2018)

1. Aanleiding

In 1997 hebben de hogescholen, toen verenigd in de HBO-raad, afgesproken om voor in beginsel elke hbo-bacheloropleiding een landelijk opleidingsprofiel op te stellen. Zo'n profiel beschrijft wat een afgestudeerde van die opleiding op hoofdlijnen moet kennen en kunnen. Het profiel moet adequaat zijn gevalideerd in het voor de opleiding relevante werkveld. Aldus wordt transparantie geboden en verantwoording afgelegd. Profielen zijn van belang in de accreditatie door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO). Over de betrokkenheid van het werkveld zijn door de HBO-raad afspraken, in de vorm van een convenant, met de werkgeverskoepels VNO-NCW en MKB Nederland gemaakt. Die koepels zijn desgewenst aanspreekbaar daar waar het gaat om het aandragen van werkveld-contactorganen en -personen.

Voor het op- en vaststellen en actualiseren van een profiel voor de bacheloropleiding bestaat een procedure. Die procedure is in 2010 door de Algemene Vergadering van de HBO-raad aangepast en herbevestigd. Dit in verband met de door hogescholen vastgestelde standaard voor hun bacheloropleidingen. De procedure is door het bestuur op 14 december 2018 geactualiseerd.

2. Landelijk opleidingsprofiel

Werkgevers, beroepsverenigingen, afgestudeerden en hogescholen vinden het van belang dat iemand, die met diploma X voor opleiding Y van hogeschool A afstudeert, op hoofdlijnen beschikt over dezelfde basiskennis en -vaardigheden als iemand met hetzelfde diploma maar dan van hogeschool B en voldoet aan dezelfde standaard. Daarnaast gelden voor sommige opleidingen, zoals bijvoorbeeld in de gezondheidszorg of voor de opleiding tot accountant of tot maritiem officier, (internationaal) wettelijke vereisten. Vergelijkbare vereisten maken ook dat leraren niet onbevoegd les mogen geven.

Verschillen tussen hogescholen, die dezelfde opleiding aanbieden, komen onder meer tot uiting door de vermelding van de gevolgde opleidingsroute (differentiatie/uitstroomprofiel) en door specificatie van andere (opleidings)zaken op het diploma-supplement. Landelijke profielen staan los van hoe hogescholen intern hun opleidingen hebben georganiseerd (in schools, academies, domeinen of faculteiten).

Alle door de overheid bekostigde opleidingen zijn opgenomen in het Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO). Hogescholen, die dezelfde CROHO-opleiding aanbieden, zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het opstellen, valideren en het actualiseren van het bijbehorende opleidingsprofiel. Die hogescholen zijn verenigd in een specifiek landelijk opleidingsoverleg (LOO¹). Een LOO kan meerdere opleidingen (een 'domein') omvatten en een landelijk opleidingsprofiel kan meerdere opleidingen betreffen (een 'domein-profiel'). Een

¹ Voor informatie en contactpersonen LOO's zie de profielenbank op de website van de Vereniging Hogescholen

opleiding, die door slechts één hogeschool wordt aangeboden ('een landelijk unieke opleiding'), kent per definitie geen landelijk opleidingsoverleg en geen landelijk opleidingsprofiel.²

3. HBO-standaard

De hogescholen hebben in het document 'Kwaliteit als opdracht' de zogenaamde hbo-standaard voor hun bacheloropleidingen geformuleerd³. De standaard houdt in dat een opleiding er zorg voor dient te dragen dat - gevat in een zowel nationale als internationale context - studenten:

1. een gedegen theoretische basis verkrijgen;
2. het onderzoekend vermogen verwerven dat hen in staat stelt om bij te kunnen dragen aan de ontwikkeling van het beroep;
3. over voldoende professioneel vakmanschap beschikken;
4. de beroepsethiek en maatschappelijke oriëntatie ontwikkelen die past bij een verantwoordelijke professional.

De standaard houdt rekening met de zogenoemde Dublin-descriptoren (ter duiding van het hoger onderwijsniveau) en met de criteria die ten grondslag liggen aan de accreditatie⁴, zoals geformuleerd in het Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland 2016 (kader 2016), dat geldt sinds 1 januari 2017 (Staatscourant 20 december 2016, nr. 69458)⁵.

Een hbo-bachelor heeft de kwalificaties voor het niveau van beginnend beroepsbeoefenaar in een beroep of spectrum van beroepen, dan wel het niveau van het functioneren in een multidisciplinaire omgeving waarin een hbo-opleiding vereist of dienstig is. De hbo-standaard dient ter explicatie van de kern van de hbo-bachelor. De standaard is richtpunt voor de ontwikkeling van landelijke opleidingsprofielen en vervolgens voor de invulling daarvan in de curricula van de afzonderlijke opleidingen.

4. Inhoudelijke vereisten

Elke in het CROHO-register opgenomen hbo-bacheloropleiding, die door meer dan één hogeschool wordt aangeboden, kent een landelijk opleidingsprofiel. Een landelijk opleidingsprofiel beschrijft op hoofdlijnen:

- het werk- cq. beroepenveld waarvoor primair wordt opgeleid en de (internationale) ontwikkelingen die zich daarin voordoen ('beroepsprofiel', 'werkveld-illustraties');
- de ontwikkelingen in de voor de opleiding primair relevante kennisdomeinen ('body of knowledge');
- de basiscompetenties (kennis, houdingen, vaardigheden) die van pas-afgestudeerde hbo-ers, die in dat werk- cq. beroepenveld willen gaan werken, (zullen) worden gevraagd;
- de wijze waarop het relevante werk- cq. beroepenveld bij de beschrijving van bovengenoemde zaken betrokken is geweest en hoe de uitkomsten daarvan zijn verwerkt ('validatie').

² In het geval van een bacheloropleiding die slechts door één hogeschool wordt aangeboden, is het aan het betrokken College van Bestuur om te bewerkstelligen dat recht wordt gedaan aan de gezamenlijk vastgestelde hbo-standaard. Overigens kan zo'n opleiding zelf het eigen profiel voor vaststelling aanbieden en dan laten opnemen in de profielenbank.

³ zie: <https://www.vereniginghogescholen.nl/kennisbank/verenigingsafspraken-en-procedures/artikelen/kwaliteit-als-opdracht>

⁴ zie: <http://www.nvao.net/accreditatiekaders-nederland>

⁵ Dit wordt per 1 februari 2019 het Beoordelingskader 2018 (kader 2018)

Voor de in een opleidingsprofiel beschreven basiscompetenties geldt dat ze:

- zijn geënt op de vier kenmerken van de hbo-standaard;
- waar mogelijk onafhankelijk van de opleidingsroute (voltijd, deeltijd, duaal) zijn geformuleerd;
- het hbo-niveau ('Dublin-descriptoren') specificeren mede, waar van toepassing, in relatie tot vergelijkbare basiscompetenties op mbo- en/of wo-niveau;
- in belangrijke mate toekomstgericht en zo toekomstbestendig mogelijk zijn opgesteld;
- helder en waar mogelijk niet te gedetailleerd zijn geformuleerd;
- rekening houden met, indien van toepassing, bestaande wettelijke kaders (bijvoorbeeld wet BIG of de Accountantswetgeving).

5. Procedure

- een landelijk opleidingsprofiel wordt opgesteld, gevalideerd en geactualiseerd door het betreffende LOO die hiervan ook de kosten draagt;
- een sectoraal adviescollege (sac) kan een LOO adviseren een profiel op te stellen dan wel te actualiseren;
- het LOO meldt het voornemen tot opstelling of actualisering van een profiel tijdig aan bij het betreffende sac en geeft daarbij aan hoe het relevante werkveld zal worden betrokken. Het sac kan het LOO vervolgens dienaangaande van nader advies voorzien;
- het LOO biedt het opgestelde of geactualiseerde profiel via de sac-secretaris aan het bestuur van de Vereniging Hogescholen aan met het verzoek het profiel formeel vast te stellen;
- de secretaris stelt namens het bestuur van de Vereniging Hogescholen, op basis van een positief advies van het betreffende sac (of sac's), het profiel vast en meldt dit aan het LOO, waarna het profiel wordt opgenomen in de profielenbank op de website van de Vereniging Hogescholen.
- Deze procedure is niet van toepassing op de educatieve sector, omdat daar de kennisbases als standaarden gelden (zie www.10vdleraar.nl).